

Sygn. akt V KK 393/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSA del. do SN Dariusz Czajkowski (sprawozdawca)

Protokolant Joanna Sałachewicz

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika,
w sprawie M. J.

w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 6 maja 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 26 czerwca 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 23 stycznia 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

M. J. był prawomocnie skazany następującymi wyrokami:

1. nakazem karnym Sądu Rejonowego z dnia 5 lipca 1996 r., w sprawie II K 695/96, za czyn z art. 265 § 2 d.k.k., popełniony w dniu 30 września 1995 r., na karę 200 (dwustu) złotych grzywny;
2. Sądu Rejonowego z dnia 5 lutego 1998 r., w sprawie II K 436/97, za czyn art. 266 § 1 i 4 d.k.k. i art. 18 § 2 d.k.k. w zw. z art. 267 d.k.k. w zw. z art. 58 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k., popełniony w okresie od 4 marca 1993 r. do sierpnia 1993 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 4.500 (czterech tysięcy pięciuset) złotych grzywny i za czyn z art. 18 § 1 i 2 d.k.k. w zw. z art. 266 § 2 d.k.k. i art. 267 d.k.k. w zw. z art. 10 § 2 d.k.k. i w zw. z art. 58 d.k.k., popełniony w okresie od 3 lipca 1993 r. do 9 lipca 1993 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, którym to wyrokiem orzeczono karę łączną 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 (czterech) lat próby, a której wykonanie zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 10 września 2001 r. w sprawie II Ko 534/01;
3. Sądu Rejonowego z dnia 9 lutego 1998 r., w sprawie II K 408/97, zmienionym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego z dnia 29 kwietnia 1998 r. w sprawie III Ka 107/98, za czyn z art. 145 § 2 i 4 d.k.k., popełniony w dniu 20 lipca 1997 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, którym to wyrokiem orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres lat 5 (pięciu);
4. nakazem karnym Sądu Rejonowego z dnia 21 grudnia 1998 r., w sprawie II K 504/98, za czyn z art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 59 § 1 k.k., popełniony w dniu 2 stycznia 1998 r., na karę 40 (czterdziestu) stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych i za czyn z art. 157 § 2 k.k., popełniony w dniu 2 stycznia 1998 r., na karę 40 (czterdziestu) stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych, którym to wyrokiem orzeczono karę łączną 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 20 (dwudziestu) złotych;

5. Sądu Rejonowego z dnia 3 stycznia 2000 r., w sprawie II K 389/99, za czyn z art. 270 § 1 k.k., popełniony między 1 a 7 września 1998 r., na karę 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności;
6. Sądu Rejonowego z dnia 28 sierpnia 2000 r., w sprawie akt II K 254/00, za czyn z art. 263 § 2 k.k., popełniony w dniu 17 lutego 1999 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności i za czyn z art. 224 § 2 k.k., popełniony w dniu 20 lutego 1999 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, którym to wyrokiem orzeczono karę łączną 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności;
przy czym kary, wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego z dnia 3 stycznia 2000 r. w sprawie II K 389/99 i z dnia 28 sierpnia 2000 r. w sprawie II K 254/00 objęte zostały wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego z dnia 24 stycznia 2002 r., w sprawie II K 357/01, którym orzeczono na karę łączną 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności;
7. Sądu Rejonowego z dnia 10 października 2001 r., w sprawie II K 354/01, za czyn z art. 244 k.k., popełniony w dniu 27 maja 2000 r., na karę 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności;
8. Sądu Okręgowego z dnia 3 marca 2010 r., w sprawie III K 219/07, zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29 lipca 2010 r. w sprawie II A Ka 183/10, za czyny:
 - a) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 2 do 23 lipca 1996 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
 - b) z art. 258 § 1 i 3 k.k., popełniony w okresie od początku 2001 r. do 19 lipca 2001 r. i od 25 października 2002 r. do 28 września 2004 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
 - c) z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełnione na początku lipca 2001 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
 - d) z art. 159 k.k., popełniony w dniu 23 kwietnia 2003 r., na karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
 - e) z art. 263 § 2 k.k., popełniony w dniu 23 kwietnia 2003 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

- f) z art. 158 § 1 k.k., popełniony w dniu 23 kwietnia 2003 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- g) z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 306 k.k. i art. 272 k.k. oraz art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 5 grudnia 2002 roku do września 2004 roku, na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności;
- h) z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie do 14 marca 2003 r. do 9 października 2004 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- i) z art. 291 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 16 października 2003 r. do 11 października 2004 r., na karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- j) z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 12 lutego 2004 roku do 9 października 2004 roku, na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- k) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 18 sierpnia 2004 r. do 6 września 2004 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- l) z art. 291 § 1 k.k. i art. 306 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 27 grudnia 2003 roku do 28 maja 2004 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- m) z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w okresie od 7 lipca 2004 r. do 11 października 2004 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;

- n) z art. 306 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnione w 2003 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- o) z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w grudniu 2003 roku, na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- p) z art. 291 § 1 k.k., popełniony w okresie od 29 września 2004 r. do 9 października 2004 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności i 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- q) z art. 178 a § 1 k.k., popełniony w 13 kwietnia 2004 r., na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- r) z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w dniu 3 sierpnia 2004 r., na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności oraz 80 (osiemdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- s) z art. 239 § 1 k.k., popełniony we wrześniu 2004 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;
- t) z art. 270 § 3 k.k., popełniony w październiku 2004 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;
- u) z art. 306 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w okresie od 26 sierpnia 2003 r. do 4 stycznia 2004 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

którym to wyrokiem orzeczono karę łączną 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności i 300 (trzystu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych, z zaliczeniem na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania od 11 października 2004 r. do 25 maja 2006 r.;

- 9. Sądu Rejonowego z dnia 25 maja 2010 roku, w sprawie II K 744/09, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21 września 2010 r. w sprawie VI Ka 390/10, za czyn z art. 178a § 1 k.k., popełniony w dniu 20 sierpnia 2009 r., na karę 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 (czterdziestu) godzin w stosunku miesięcznym;

10. Sądu Rejonowego z dnia 23 sierpnia 2010 roku, w sprawie II K 18/10, za czyn z art. 160 § 3 k.k., popełniony w dniu 24 czerwca 2008 r., na karę 50 (pięćdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 60 (sześćdziesięciu) złotych i za czyn z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., popełniony w dniach 23 i 24 czerwca 2008 r., na karę 30 (trzydziestu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 60 (sześćdziesięciu) złotych, którym to wyrokiem orzeczono karę łączną 60 (sześćdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 60 (sześćdziesięciu) złotych; przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 12 sierpnia 2011 r. w sprawie II Ko 803/11 zmieniono karę grzywny na karę zastępczą 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu pracy społecznie użytecznej w wymiarze 20 (dwudziestu) godzin w stosunku miesięcznym;
11. Sądu Rejonowego z dnia 20 lutego 2012 r., w sprawie II K 762/11, za czyn z art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 5 kwietnia 2008 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 23 stycznia 2013 r. (sygn. akt III K 327/12), Sąd Okręgowy orzekł:

- I. rozwiązał karę łączną pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 5 lutego 1998 r. w sprawie II K 436/97, opisanym w punkcie 2 części wstępnej wyroku łącznego, karę łączną grzywny, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 21 grudnia 1998 r., w sprawie II K 504/98, opisanym w punkcie 4 części wstępnej wyroku łącznego oraz kary łączne pozbawienia wolności i grzywny, orzeczone wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 3 marca 2010 r., w sprawie III K 219/07, opisanym w punkcie 8 części wstępnej wyroku łącznego i na podstawie art. 85 k.k. oraz art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary pozbawienia wolności i grzywny wymierzone wyrokami, opisanymi w punktach 2, 3 i 4 części wstępnej wyroku łącznego oraz kary pozbawienia wolności i grzywny, wymierzone wyrokiem Sądu Okręgowego, opisane w punkcie 8 lit. a) części wstępnej wyroku łącznego i wymierzył skazanemu M. J. karę łączną 3 (trzech) lat pozbawienia wolności oraz 5.700 (pięciu tysięcy siedmiuset) złotych grzywny;

- II. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył karę pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem, opisanym w punkcie 7 części wstępnej wyroku łącznego i karę pozbawienia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego, opisaną w punkcie 8 lit. c) części wstępnej wyroku łącznego oraz wymierzał skazanemu M. J. karę łączną 1 (jednego) roku pozbawienia wolności;
- III. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył kary pozbawienia wolności, ograniczenia wolności i grzywny orzeczone wyrokami, opisanymi w punktach 9, 10 i 11 części wstępnej wyroku łącznego oraz kary pozbawienia wolności i grzywny, wymierzone wyrokiem Sądu Okręgowego, opisane w punkcie 8 lit. b), d), e), f), g), h), i), j), k), l), m), n), o), p), q), r), s), t) i u) oraz wymierzył skazanemu M. J. karę łączną 8 (ośmiu) lat pozbawienia wolności i 290 (dwustu dziewięćdziesięciu) stawek dziennych grzywny, przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 (pięćdziesięciu) złotych;
- IV. pozostałe orzeczenia, zawarte w wyrokach, opisanych w punktach 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10 i 11 części wstępnej wyroku łącznego pozostawił do odrębnego wykonania;
- V. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kar łącznych pozbawienia wolności, wymierzonych w punktach I, II i III części dyspozytywnej wyroku łącznego zaliczył skazanemu okresy jego zatrzymania, tymczasowego aresztowania oraz okresy dotychczas odbytych kar pozbawienia wolności w sprawach, w których kary uległy łączeniu;
- VI. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w zakresie kary, wymierzonej wyrokiem, opisanym w punkcie 1 części wstępnej wyroku łącznego;
- VII. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie o objęcie wyrokiem łącznym kar wymierzonych wyrokami, opisanymi w punktach 5 i 6 części wstępnej wyroku łącznego.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca skazanego, w której oprócz zarzutu rażącej niewspółmierności kary podniósł zarzut rażącego naruszenia prawa, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 443 k.p.k. poprzez orzeczenie w wyroku przez Sąd I instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, na niekorzyść skazanego M. J., w sytuacji, gdy apelacja od wyroku została

wniesiona wyłącznie na korzyść skazanego, co wyraża się w orzeczeniu przez Sąd I instancji surowszej kary łącznej pozbawienia wolności opisaną w pkt II dyspozytywnej części wyroku, polegającej na połączeniu kar pozbawienia wolności opisanymi w punkcie 7 wstępnej części wyroku łącznego oraz karą pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Okręgowego III Wydział Karny sygn. akt II K 219/07, opisaną w punkcie 8 c części wstępnej wyroku łącznego, które to kary zastąpiły orzeczenie z pkt III dyspozytywnej części wyroku wydanego podczas pierwszego rozpoznawania przedmiotowej sprawy.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 26 czerwca 2013 r., zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, ale jednocześnie na podstawie art. 105 § 2 k.p.k. sprostował oczywistą omyłkę pisarską w punkcie XI części wstępnej wyroku i zapis „10 (dziesięciu)” zastąpił wyrażeniem „6 (sześciu)”.

Kasację od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł obrońca skazanego. Zarzucił w niej rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w związku z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez nierozważenie wszystkich zarzutów apelacji, tj. zarzutu opisanego w punkcie 5 apelacji, a to że Sąd Okręgowy dokonał połączenia kar pozbawienia wolności Sądu Rejonowego z dnia 10.10.2001 r. w sprawie II K 354/01 oraz Sądu Okręgowego z dnia 03.03.2010 r. w sprawie III K 219/07, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 29.07.2010 r. w sprawie II AKa 183/10, Sądu Rejonowego z dnia 25.05.2010 r. w sprawie II K 744/09, Sądu Rejonowego z dnia 2.08.2010 r. w sprawie II K 18/10, Sądu Rejonowego z dnia 20.02.2012 r. w sprawie II K 762/11 wymienionych w punkcie 7, 8, 9, 10 i 11 części wstępnej wyroku w sposób znacznie mniej korzystny niż uczynił to Sąd I instancji uprzednio rozpoznający sprawę, podczas gdy zwrot sprawy do ponownego rozpoznania nastąpił na skutek wyłącznie apelacji skazanego, co przejawia się w szczególności w zaniechaniu porównania sytuacji prawnej skazanego powstałej w wyniku wydania obu wyroków, a co doprowadziło do naruszenia pośredniego zakazu reformationis in peius, wyrażonego w art. 443 k.p.k.,

Stawiając powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i utrzymanego nim w mocy orzeczenia Sądu I instancji oraz

przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu jako Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator wniósł o jej oddalenie, a Prokurator występujący na rozprawie przed Sądem Najwyższym stanowisko to podtrzymał.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona kasacja zasługuje na uwzględnienie, jednak wbrew pogładowi jej autora, podzielenie zasadności zawartych w niej zarzutów nie powoduje konieczności skierowania sprawy do postępowania pierwszoinstancyjnego. Stwierdzone uchybienia są bowiem tego rodzaju, że mogą być naprawione w instancji odwoławczej.

Omówienie zarzutów kasacyjnych zacząć należy od uwagi, że podnoszona przez obrońcę obraza art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., polegała nie tyle na nierozważeniu zarzutu apelacji, ujętego w jej punkcie 5, co na rozważeniu tego zarzutu w sposób nienależyty, co w konsekwencji istotnie prowadziło do wskazywanego przez obrońcę naruszenia zakazu reformationis in peius, określonego w przepisie art. 443 k.p.k. Sąd Apelacyjny odniósł się bowiem do argumentacji apelacji obrońcy w tej części, o czym przekonuje lektura motywacyjnej części jego wyroku (str. 14 – 15), tyle tylko, że zawartych tam wywodów, jakoby nie doszło do obrazy art. 443 k.p.k., nie sposób podzielić.

Pierwszy wyrok łączny Sądu Okręgowego z dnia 11 kwietnia 2012 r., sygn. akt III K 416/11, został przez Sąd Apelacyjny w uchylony do ponownego rozpoznania wyniku apelacji wniesionej wyłącznie na korzyść M. J. Aktualnie rozpoznając sprawę, Sąd I instancji „dołączył” do swojego postępowania kolejny wyrok Sądu Rejonowego z dnia 20 lutego 2012 r., sygn. akt II K 762/11, opisany w punkcie 11 części wstępnej, a który w dacie wyrokowania w poprzedniej sprawie o sygn. III K 416/11 nie był jeszcze prawomocny. Powyższe postąpienie – jak najbardziej zresztą słuszne i służące zasadzie ekonomii procesowej – nie zmieniało jednak faktu, że sprawa była rozpoznawana ponownie po uchyleniu pierwszego wyroku łącznego, a skoro tak, to procedowanie Sądu a quo wiązało się z koniecznością przestrzegania zasady reformationis in peius, o której mowa w art. 443 k.p.k. Na konieczność przestrzegania tej zasady przy ponownym rozpoznaniu

sprawy zwrócił zresztą uwagę Sąd Apelacyjny uchylając pierwszy wyrok (patrz str. 8 in fine uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 września 2012 r., sygn. akt II AKa 236/12). Tymczasem z porównania ogółu konsekwencji penalnych, jakie dla skazanego powstały po wydaniu wyroku łącznego po ponownym rozpoznaniu jego sprawy w rezultacie uwzględnienia apelacji wniesionej wyłącznie na jego korzyść, wynika, że doprowadziły one do skutków dla M. J. mniej korzystnych. Po wydaniu poprzedniego wyroku łącznego skazany miał do odbycia karę pozbawienia wolności w wymiarze 3 lat oraz 8 lat (patrz pkt II i IV wyroku Sądu Okręgowego z dnia 11 kwietnia 2012 r., sygn. akt III K 416/11). Do odrębnego wykonania pozostała mu jeszcze kara 2 miesięcy pozbawienia wolności, z pozostawionego do odrębnego wykonania wyroku Sądu Rejonowego z dnia 10 października 2001 r., sygn. akt II K 354/01 (vide pkt 7 części wstępnej wyroku oraz pkt VI jego sentencji). Przy ocenie konsekwencji penalnych poza zakresem analizy można pozostawić pkt III tego wyroku, gdzie z naruszeniem zasady *ne bis in idem* Sąd ten połączył wyroki z punktu 5 i 6 części wstępnej i orzekł wobec skazanego karę 10 miesięcy pozbawienia wolności pomimo, że w sprawach tych zapadł już wcześniej wyrok łączny. Nie można było jednak przy ponownym rozpoznaniu sprawy pominąć, że rozstrzygnięcie odnoszące się do wyroków jednostkowych, będących przedmiotem poprzedniego rozpoznania, nie może być surowsze, niż wydane poprzednio, skoro wyrok łączny był zaskarżony wyłącznie apelacją wniesioną na korzyść skazanego. Tak się jednak w istocie nie stało, bowiem suma kar, które skazany musiałby odbyć po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w dniu 23 stycznia 2013 r. jest wyższa, niż w sytuacji, gdyby zasady określonej w art. 443 k.p.k. Sąd dochował. Pozostając w zgodzie z materialnoprawnymi zasadami łączenia kar, określonymi w art. 85 i nast. k.k., Sąd I instancji w sposób prawidłowy ustalił sekwencje skazań, uprawniające do orzeczenia poszczególnych kar łącznych, ale ukształtował je w taki sposób, wydane po ponownym rozpoznaniu sprawy orzeczenie stało się *de facto* surowsze. O ile bowiem, tak jak w poprzednim postępowaniu, skazany miał do odbycia kary 3 lat i 8 lat pozbawienia wolności (pkt I i III wyroku Sądu Okręgowego z dnia 23 stycznia 2013 r.), to w miejsce pozostawionej - mocą poprzedniego uchylonego orzeczenia - do odrębnego wykonania kary 2 miesięcy pozbawienia wolności z wyroku opisanego w pkt 7, „doszedł” mu 1 rok

pozbawienia wolności, będący konsekwencją połączenia właśnie wyroku z pkt 7 oraz z pkt 8 lit. c części wstępnej (patrz pkt II sentencji wyroku). Tym samym nowo orzeczona kara jest surowsza od poprzedniej o 10 miesięcy, co nie stanowiłoby w świetle zasady reformationis in peius problemu, gdyby wymiar kary „dołączonej” do obecnego postępowania o wydanie wyroku łącznego równał się co najmniej temu okresowi. Tak jednak nie było, bo chociaż Sąd a quo błędnie w pkt 11 części wstępnej swego wyroku przyjął, iż skazanie to opiewało na taką właśnie karę, to było to jednak oczywistą omyłką. Przyznał to tenże Sąd w uzasadnieniu swojego wyroku (str. 9), gdyż w rzeczywistości M. J. został wyrokiem opisanym w pkt 11 skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Tym samym, Sąd Apelacyjny, prostując w swoim wyroku tę oczywistą omyłkę w trybie art. 105 § 2 k.p.k., zaakceptował stan, kiedy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy, po apelacji wniesionej wyłącznie na korzyść skazanego, wydane zostało orzeczenie surowsze, w wyniku którego konsekwencje penalne dla skazanego są o co najmniej 4 miesiące pozbawienia wolności dotkliwsze niż wtedy, gdyby poprzedniego wyroku nie zaskarżył.

Przepis art. 443 k.p.k. pełni istotną funkcję gwarancyjną i od zasad w nim określonych odstąpić można wyłącznie w wypadkach nim określonych. W przypadku ponownego postępowania o wydanie wyroku łącznego zasad tych nie niweczy błędne, z punktu widzenia materialnoprawnego, połączenie poprzednich wyroków, oparte na tzw. konfiguracyjnej, a nie chronologicznej metodzie ustalania warunków do orzeczenia kary łącznej, czy też błędne – jak w realiach sprawy rozpoznawanej poprzednio - określenie dat wyroków jednostkowych. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd uprawniony jest do naprawy poprzednio popełnionych błędów i do połączenia wyroków zgodnie z materialnymi ku temu przesłankami, ale z jednym podstawowym zastrzeżeniem: nowo wydane orzeczenie nie może być surowsze od poprzedniego, jeśli to poprzednie zostało uchylone na skutek apelacji wniesionej wyłącznie na korzyść skazanego. Surowość ta musi być oceniana w kontekście wszystkich aspektów wydanych rozstrzygnięć, choć w praktyce najczęściej odnosi się do dolegliwości stricte penalnych. Sąd Apelacyjny przy rozpoznawaniu zarzutu z pkt 5 apelacji obrońcy, w swoich rozważaniach całkowicie pominął konsekwencje wynikające z konieczności

przestrzegania tej zasady, wyrażonej w przepisie art. 443 k.p.k., skupił się natomiast na omówieniu ogólnych założeń i celów, którym służy instytucja wyroku łącznego, konstatując swoje rozważania stwierdzeniem, że Sąd Okręgowy był zobowiązany do postąpienia zgodnie z art. 85 k.k. i że „(...) to nie Sąd dobierał poszczególne zachowania skazanego do objęcia ich wyrokiem łącznym, a wymuszała to sytuacja faktyczna skazanego i usytuowanie poszczególnych czynów na osi czasu” (str.15 uzasadnienia). W podsumowaniu rozważań Sądu Najwyższego stwierdzić natomiast należy, że potrzeba naprawienia błędów materialnoprawnych, popełnionych w czasie poprzedniego postępowania, nie może prowadzić do wydania orzeczenia surowszego, gdy poprzednie było zaskarżone wyłącznie na korzyść oskarżonego. W realiach niniejszej sprawy była zresztą możliwość takiego ukształtowania kar łącznych, przy zastosowaniu prawidłowych reguł materialnych, by ich suma nie wypadła dla skazanego mniej korzystnie, niż w wyroku poprzednim. Zawsze, jeśli tylko jest taka możliwość, sąd powinien błędy istniejące w poprzednim wyroku naprawić, ale nie kosztem wyżej wymienionej, podstawowej reguły gwarancyjnej, określonej w art. 443 k.p.k.

Z tych względów zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, gdyż dla należytego rozpatrzenia zarzutu opisanego w pkt 5 apelacji obrońcy wystarczające jest wydanie orzeczenia o charakterze reformatoryjnym.